

PSIXOSOMATOGEN OILA: XUSUSIYATLARI, DIAGNOSTIKASI, PSIXOPROFILAKTIKASI

Ashurova Samodil Kamol qizi

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabasi

Hasanov Lazizbek Vali o'g'li

Toshkent tibbiyot akademiyasi talabasi

Annotatsiya: *Psixosomatogen oila his-tuyg'ularning erkin ifodalanishini va salbiy his-tuyg'ularning erkin munosabatini rag'batlantirmaslik bilan tavsiflanadi, buning natijasida bola salbiy his-tuyg'ularni bostirish stereotiplarini qabul qiladi, bu ularning somatizatsiyasiga va aleksitimik xususiyatlarning shakllanishiga olib keladi.*

Kalit so'zlar: *Psixosomatogen kasalliklar, aleksitimik xususiyatlar, psixologik muammolar, simbioz, patalogik muvozanat.*

Аннотация: *Для психосоматогенной семьи характерно не поощрение свободного выражения эмоций и свободного отношения отрицательных эмоций, в результате чего у ребенка усваиваются стереотипы подавления отрицательных эмоций, что приводит к их соматизации и формированию алекситимических особенностей.*

Ключевые слова: *Психосоматогенные заболевания, алекситимические характеристики, психологические проблемы, симбиоз, патологическое равновесие.*

Abstract: *The psychosomatogenic family is characterized by not encouraging the free expression of emotions and the free relationship of negative emotions, as a result of which the child adopts stereotypes of suppressing negative emotions, which leads to their somatization and the formation of alexithymic characteristics.*

Key words: *Psychosomatogenous diseases, alexithymic characteristics, psychological problems, symbiosis, pathological balance.*

KIRISH

Psixomatogenik oila - bu o'zaro bog'liq va mustaqil tizim bo'lib, unda barcha a'zolar birbirlarini mahkam ushlab turadilar va nazoratni amalga oshiradilar. Bunday oilada his-tuyg'ularning namoyon bo'lishidan qochadi, ko'pincha tashlab ketish hissi paydo bo'ladi, nizolar kuchayib ketmaydi va salbiy og'zaki bo'lmagan aloqalar mavjud. Oila a'zolari erkinlik va shaxsiy hayot huquqiga ega emas. Oila a'zolarining kasalligi doimo chalg'itadi, nizolardan qochishning bir usuli hisoblanadi. Psixosomatik bemor ko'pincha "muammolar tashuvchisi" hisoblanadi.

Psixomatogenik oilalarning rivojlanish mexanizmlarini tasniflash quyidagilarni o'z ichiga oladi:

"Bog'lash" - qattiq muloqot stereotiplari bo'lgan oila; Bunday oiladagi bolalar infantil bo'lib, hissiy rivojlanishda orqada qoladilar. Bunday oilada muloqot qilish formulasi: "Men aytganimdek qiling".

"Rad etish (rad etish)" - bola o'zini, shaxsiyatini tashlab ketayotganga o'xshaydi; u autizm va avtonomiyaga moyillikni rivojlantirishi mumkin.

"Delegatsiya" - ota-onalar o'z farzandlarining yutuqlari haqida real tasavvurni yo'qotdilar; ular o'z farzandlarini o'zlarining kengaytmasi sifatida qabul qiladilar, amalga oshirilmagan rejalarini amalga oshirish uchun ularga umid bog'laydilar.

Qoida tariqasida, psixosomatogen oilalarning beshta xususiyati mavjud:

1) ota-onalarning bolaning hayotiy muammolariga haddan tashqari aralashishi, bu mustaqillikning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi, shuning uchun himoya mexanizmlari zaifroq va ichki ziddiyatning rivojlanishiga yordam beradi;

2) har bir oila a'zosining boshqasining qayg'usiga o'ta sezgirligi;

3) oilaviy munosabatlar qattiq bo'lgan o'zgaruvchan sharoitlarda o'zaro munosabatlar qoidalarini o'zgartirish qobiliyatining pastligi;

4) kelishmovchilikni bildirishdan va ziddiyatlarni ochiq muhokama qilishdan qochish tendentsiyasi; ichki nizolar xavfi;

5) bola va uning kasalligi ko'pincha yashirin nikoh nizolarida barqarorlashtiruvchi rol o'ynaydi;

Salbiy his-tuyg'ularni bostirish, xususan, oilalarda og'riqqa ochiq munosabatda bo'lish odatiy hol emasligi - sabr-toqat stereotipi, kasallikka odamning o'zi aybdor bo'lgan holat sifatida qarash bilan bog'liq. Ya'ni, psixosomatogen oila nafaqat his-tuyg'ularni va his-tuyg'ularni erkin ifodalashni qoralaydi, balki bolani og'riq va kasallikning sabablarini o'z aybi deb bilishga o'rgatadi ("siz men aytganimni qilmadingiz"). Ta'sirni somatizatsiya qilish oilaning qiyinchiliklarga, muammolarga moslashish uslubi, stereotip, muvaffaqiyatsizliklardan qochish yoki javobgarlikdan qochish omili sifatida ishlaydi. Alomatdan foyda olish uchun foydalanish har qanday qiyinchiliklarga reaksiya sifatida bolaning hayotiga faol kiritila boshlaydi. Keyinchalik, bunday bola o'zini qiyin ahvolga soladigan kattalarga aylanadi, chunki u kichkinaligida uning o'zini emas, balki ota-onasini qanday his qilgani muhimroq edi.

Shu bilan birga, psixosomatogen oila, S. Minuxinning fikriga ko'ra, unda kimdir kasal bo'lgan paytda eng yaxshi ishlaydi. Agar bunday oila nizolarni konstruktiv tarzda hal qila olmasa, uning a'zolari oila ichidagi qarama-qarshiliklardan qochish uchun katta sa'y-harakatlarni yo'naltiradilar va oila a'zolaridan birining kasalligi uni davolash uchun birlashish uchun asosli bahonadir. Shunday qilib, bemorning hisobidan oilada patologik va zaif muvozanat hosil bo'ladi.

Psixomatogenik oila tajribasida quyidagi patogen xususiyatlar bo'lishi mumkin: ota-onalarning (birinchi navbatda onaning) bolaning tana holatini erta tanib olish va ularni ko'rsatishga qodir emasligi, tayyorlanmasligi, tayyorlanmaganligi (alohida yoki haddan tashqari aralashgan, e'tiborsiz va e'tiborsiz ona). yoki shunchaki vaqti yo'q); oilaning butun organizm sifatida nizolarni og'zaki yoki boshqa konstruktiv tarzda hal qila olmasligi va bolaning nikoh muammolariga qo'shilishi. Psixosomatogen oilalar zaif psixologik til va psixologik muammolar mavjudligini inkor etish tendentsiyasi bilan ajralib turadi.

Psixosomatik patologiyani shakllantirish uchun ayniqsa ahamiyatli bo'lgan onalarning fazilatlarini quyidagilardan iborat: yuqori shaxsiy tashvish; ichki ziddiyat, ya'ni nomutanosib shaxs (nevrotik ona); salbiy his-tuyg'ularni bostirish, jilovlash tendentsiyasi, onaning ruhiyatida aybdorlikning ustunligi, oiladagi yaqinlarga qarama-qarshi emotsional munosabat

(munosabatlardagi yuqori noaniqlik); faoliyatning tartibsizligi (stressga chidamlilik) bilan bog'liq muammoli vaziyatlarga kuchli hissiy reaksiyalar, shuningdek, surunkali holatga olib keladigan nizolarni konstruktiv hal qila olmaslik va shuning uchun onadagi ta'sirning somatizatsiyasi; bola yuqori tashvish, qo'rquv va radikal qaror qabul qila olmaslik tufayli kasal bo'lganida o'z faoliyatini tartibsizlantirish; onaning o'z tana tajribasi salbiy rangga ega, ajdodlar oilasining dastlabki tajribasi bilan bog'liq bo'lgan o'z tanasini yoki uning qismlarini rad etish hodisalari kuzatiladi; uning rivojlanishining dastlabki bosqichida ona va bola o'rtasidagi o'zaro munosabatlar buzilgan va yetarlicha shakllanmagan hissiy aloqalar.

Bunday onalar uchun bolaga ikki xil munosabat bo'lishi mumkin:

1) yashirin va ongsiz ravishda rad etish - bu holda, bola onaning e'tiborini jalb qilish uchun tana tilidan foydalanadi;

2) simbioz - ona o'zaro ta'sirning keyingi shakllarining shakllanishiga to'sqinlik qilib, tana aloqasini saqlab qolganga o'xshaydi.

Onaning shaxsiy xususiyatlaridan va oilada faoliyat yurituvchi umumiy mexanizmlardan tashqari, psixosomatik kasalliklarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydigan muhim parametr mavjud: bolaning ota-onasi o'rtasidagi er-xotin sifatidagi munosabatlar, bu hissiy, xulq-atvorni o'z ichiga oladi. va semantik jihatlari (yaqinlik, yaqinlik, ishonch). Bolaning er-xotindagi ota-onalarni o'zidan mustaqil, bir-biri bilan alohida munosabatda bo'lgan holda idrok etish qobiliyati uning ichki dunyosini birlashtiradi, bunda endi turli xil ob'ekt munosabatlari mavjud bo'lishi mumkin va u o'zini o'rganish uchun ko'proq mustaqil pozitsiyaga ega. Psixosomatik patologiyani shakllantirish uchun ayniqsa ahamiyatli bo'lgan onalarning fazilatlarini quyidagilardan iborat: yuqori shaxsiy tashvish; ichki ziddiyat, ya'ni nomutanosib shaxs (nevrotik ona); salbiy his-tuyg'ularni bostirish, jilovlash tendentsiyasi, onaning ruhiyatida aybdorlikning ustunligi, oiladagi yaqinlarga qarama-qarshi emotsional munosabat (munosabatlardagi yuqori noaniqlik); faoliyatning tartibsizligi (stressga chidamlilik) bilan bog'liq muammoli vaziyatlarga kuchli hissiy reaksiyalar, shuningdek, surunkali holatga olib keladigan nizolarni konstruktiv hal qila olmaslik va shuning uchun onadagi ta'sirning somatizatsiyasi; bola yuqori tashvish, qo'rquv va radikal qaror qabul qila olmaslik tufayli kasal bo'lganida o'z faoliyatini tartibsizlantirish; onaning o'z tana tajribasi salbiy rangga ega, ajdodlar oilasining dastlabki tajribasi bilan bog'liq bo'lgan o'z tanasini yoki uning qismlarini rad etish hodisalari kuzatiladi; uning rivojlanishining dastlabki bosqichida ona va bola o'rtasidagi o'zaro munosabatlar buzilgan va yetarlicha shakllanmagan hissiy aloqalar. Bunday onalar uchun bolaga ikki xil munosabat bo'lishi mumkin:

1) yashirin va ongsiz ravishda rad etish - bu holda, bola onaning e'tiborini jalb qilish uchun tana tilidan foydalanadi;

2) simbioz - ona o'zaro ta'sirning keyingi shakllarining shakllanishiga to'sqinlik qilib, tana aloqasini saqlab qolganga o'xshaydi.

Onaning shaxsiy xususiyatlaridan va oilada faoliyat yurituvchi umumiy mexanizmlardan tashqari, psixosomatik kasalliklarning rivojlanishida muhim rol o'ynaydigan muhim parametr mavjud: bolaning ota-onasi o'rtasidagi er-xotin sifatidagi munosabatlar, bu hissiy, xulq-atvorni o'z ichiga oladi. va semantik jihatlari (yaqinlik, yaqinlik, ishonch). Bolaning er-xotindagi ota-onalarni o'zidan mustaqil, bir-biri bilan alohida munosabatda

bo'lgan holda idrok etish qobiliyati uning ichki dunyosini birlashtiradi, bunda endi turli xil ob'ekt munosabatlari mavjud bo'lishi mumkin va u o'zini o'rganish uchun ko'proq mustaqil pozitsiyaga ega.

Psixosomatogen oilalar quyidagi munosabatlar xususiyatlari bilan tavsiflanadi: oilaviy munosabatlar kamroq yaxlit va oilaviy moslashuvning tartibsiz darajasiga ega (oilada yetakchilik, nazorat, tartib-intizom masalalari hal etilmagan, rol tuzilmalari buzilgan, oilaviy qoidalar aniqlanmagan), oilaviy munosabatlarning umuman qoniqarsizligi (oilani "yaxshi hayot" ning oxiri sifatida qabul qilish), munosabatlarda moslashuvchanlikning yo'qligi, simbiotik munosabatlarga bo'lgan ehtiyoj, sherikga qaramlikning namoyon bo'lishi, yaqinlik nuqtai nazaridan o'z chegaralarini shakllantirishdagi qiyinchiliklar -sherik bilan masofa parametri (muhim ko'rsatkich), ona / ota bilan noaniq munosabatlar, sherik va bolalarni haddan tashqari nazorat qilish va haddan tashqari himoya qilish yoki o'zini oiladan uzoqlashtirish istagi bilan haddan tashqari bo'ysunish.

Xulosa: Oiladagi psixosomatik kasalliklarning oldini olishning psixologik usullaridan ular ko'pincha individual yoki oilaviy maslahatlarga, shuningdek integrativ psixoterapiyaga murojaat qilishadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1) Beyker K.Varga A.Ya. Murray Bowenning oila tizimlari nazariyasi: asosiy tushunchalar, usullar va klinik amaliyot. – M.: “Cogito-Markaz”, 2008. – 496 b.
- 2) Kalina O.G., Xolmogorova A.B. Bolaning aqliy rivojlanishida otaning roli. – M., 2011. – 112 b.
- 3) Kremneva L. F. Ona va bola tizimi va erta bolalik psixopatologiyasi. Psixiatriya. 2007. № 5. 43–46-betlar.
- 4) Kulakov S.A. Psixosomatika asoslari. - Sankt-Peterburg: Rech, 2003. - 288s, kasal.
- 5) Kurbatova E.G. Gipertenziya bilan og'rigan bemorlarning oilalarida oilaviy munosabatlarning xususiyatlari. Umumiy tibbiy amaliyotda psixosomatikaning dolzarb muammolari, Sankt-Peterburg, noyabr, 2016 yil - nashr. XVI. Akademik bosh tahririyati ostida. RAS Mazurova V.I. – Sankt-Peterburg: Alta Astra nashriyoti – 2016. – 206 b.
- 6) Kurbatov V.I., Titova V.V. Biopsixososyal yondashuv nuqtai nazaridan psixosomatik kasalliklarni shakllantirish mexanizmlari // "Psixosomatik tibbiyot - 2007" 2-xalqaro kongressi uchun materiallar to'plami. Sankt-Peterburg: Renome, 2007. 3-13-betlar.
- 7) Malkina-Pykh I.G. Psixosomatika: Amaliy psixologning qo'llanmasi. - M.: Eksmo nashriyoti, 2005. - 992 b.
- 8) Minuxin S., Fishman Ch. Oila terapiyasi texnikasi. – M.: Mustaqil kompaniya "Klass", 1998. - 304 b.
- 9) Sidorov P.I., Solovyov A.G., Novikova I.A. Psixosomatik tibbiyot: Shifokorlar uchun qo'llanma / Rossiya Tibbiyot fanlari akademiyasining akademigi P.I. - M.: MEDpressinform, 2006. - 568 b.: kasal.
- 10) Sidorov P.I., Novikova I.A. Psixosomatik kasalliklarning shakllanishining sinergetik kontseptsiyasi // Ijtimoiy va klinik psixiatriya. – 2007. – T.17. - 3-son. – B.76-81.

- 11) Tizimli oilaviy terapiya: Integral diagnostika modeli. / ed. A.B. Chernikova. - M.: "Klass" mustaqil kompaniyasi, 2001. - 208 b.
- 12) Shevchenko A.V. Psixosomatik kasalliklari bo'lgan bolalari bo'lgan oilalarda nikoh munosabatlarining psixologik xususiyatlari // Lomonosov 2015 yilgi konferentsiya. - Kursk, 2015 yil.
- 13) Atakhodjaeva, G. A., Rakhimov, S. M., & Azimova, N. Z. (2017). Вариабельность ритма сердца у больных с хронической сердечной недостаточностью и метаболическим синдромом. *Likars' ka sprava*, (3-4), 31-37.
- 14) Атаходжаева, Г. А., Турсунбаев, А. К., & Собиров, Х. Г. (2017). Состояние центральной и внутрисердечной гемодинамики при остром коронарном синдроме. *Молодой ученый*, (4), 239-245.
- 15) Eidemiller, E.G. Oila diagnostikasi va psixoterapiya usullari. *Uslubiy qo'llanma* / E.G. Eymiller. - Sankt-Peterburg: Folium, 1996. - 63 b.